

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

Kommer personer som uppfattar att andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer under COVID-19 att själva i lägre utsträckning göra det?

Rasmus Eriksson

Uppsats/Examensarbete:	15 HP
Program:	Statsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	HT 2020
Handledare:	Anders Sundell
Antal ord:	11823

Abstrakt

Den svenska strategin för COVID-19 utmärker sig internationellt eftersom den huvudsakligen bygger på frivillighet och eget ansvarstagande. Detta gör den svenska strategin till ett collective action problem. I collective action situationer är betingat samarbete den vanligaste samarbetsformen. Betingat samarbete innebär att personer enbart samarbetar om de uppfattar att andra människor samarbetar. Studiens syfte är att pröva det betingade samarbetet under COVID-19. Detta har genomförts med hjälp av en experimentell enkätundersökning. Studiens respondenter har delats upp i två grupper. Den ena gruppen exponeras för information som beskriver hur andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer. Den andra gruppen exponeras för information som beskriver hur andra människor följer myndigheternas rekommendationer. Uppfattning om andra människors efterlevnad är den oberoende variabeln. Vi undersöker hur detta påverkar den egna efterlevnaden av myndigheternas rekommendationer vilket är den beroende variabeln. Studiens resultat presenterar ett svagt, positivt men icke-signifikant samband mellan uppfattad efterlevnad och egen efterlevnad. Detta nollresultat kan möjligen förklaras med hjälp av en svag manipulation. Nollresultatet kan möjligen även förklaras av de faktum att COVID-19 inte är något collective action problem.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	4
2. VAD ÄR COLLECTIVE ACTION?.....	6
2.1 Är COVID-19 ett collective action problem?.....	7
2.2 Betingat samarbete.....	8
2.3 Betingat samarbete och COVID-19.....	10
2.4 Munskydd och vaccinering.....	12
2.5 Hypoteser och kausal modell.....	13
3. METOD.....	14
3.1 Den oberoende variabeln.....	16
3.2 Den beroende variabeln.....	19
3.3 Beskrivande statistik.....	23
3.4 Urval.....	24
4. RESULTAT.....	26
4.1 Beteendeindex.....	26
4.2 Skillnader i enskilda frågor.....	27
4.3 Beteindex och åldersintervallet 0 – 29 som en interaktionseffekt.....	29
4.4 Munskydd och vaccinering	30
4.5 Randomiseringskontroll.....	31
4.6 Beteindex och kontrollvariabler.....	32
5. Avslutande diskussion och slutsats.....	34
6. Källförteckning.....	37
7. Appendix.....	42

1. Inledning

Den svenska strategin för att minska spridningen av COVID-19 utmärker sig internationellt. Strategin bygger på en tilltro till människors egen förmåga att följa de rekommendationer och råd som de svenska myndigheterna har utfärdat. Även om regeringen under hösten 2020 implementerat striktare restriktioner är det fortfarande upp till individen att besluta om man ska besöka ett gym, köpcentrum, butik, restaurang, bar, café, kollektivtrafiken, privata fester med mera. På grund av detta förefaller ett stort ansvar på individen att utan tvingande åtgärder agera på ett sätt som minskar smittspridningen.

För att strategin ska vara framgångsrik måste människor agera i linje med det allmänna intresset. Det vill säga agera på ett sätt som minskar smittspridningen samtidigt som man frivilligt avstår från aktiviteter som möjligen ligger i det individuella intresset men som ökar smittspridningen. Under pandemins inledande fas uppvisade den svenska befolkningen höga nivåer av efterlevnad men under sommar-höst 2020 återvände en signifikant mängd människor tillbaka till gamla vanor (Google, 2020) & (Telia, 2020).

Denna studie kommer pröva teorin om människor som betingade samarbetare i en collective action situation. Studien betraktar COVID-19 som ett collective action problem primärt för Sverige och andra länder som tillämpat liknande strategier. Mycket empirisk forskning pekar på det betingade samarbetet som den vanligaste samarbetsformen i en collective action situation, se (Chadhuri, 2010) & (Thöni & Volk, 2018). Syftet med studien är att pröva om denna etablerade teori för ett mänskligt beteende även får stöd under COVID-19.

Studiens första komponent är collective action teorin och specifikt ett collective action problem. Samhället hade haft en lägre spridning av COVID-19 om alla agerat i linje med det allmänna intresset, följt myndigheternas rekommendationer och fysiskt distanserat sig. Med det sagt har vissa individer incitament till att åka snålskjuts och agera i egenskap av en free-rider. Dessa individer åker snålskjuts eftersom deras snålåkande inte leder till några negativa privata kostnader. Detta är särskilt fallet för unga personer som själva löper en låg risk av att bli allvarligt sjuka i COVID-19 (Davenport m.fl. 2020).

Studiens andra komponent är det betingade samarbetet. Det betingade samarbetet handlar om hur människor, inom ramen för ett collective action problem, anpassar sitt beteende efter sina

medmänniskors agerande. Huruvida en individ väljer att bidra till en kollektiv vara eller ej påverkas av hur mycket man uppfattar att andra människor bidrar med. Om andra bidrar, bidrar vi. Om andra inte bidrar, bidrar inte vi. Teorin om collective action och betingat samarbete har get upphov till följande frågeställning.

Kommer personer som uppfattar att andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer under COVID-19 att själva i lägre utsträckning göra det?

Denna frågeställning är inomvetenskapligt intressant att undersöka eftersom COVID-19 är ett nytt och relevant empiriskt exempel på en folkhälsokris som vi kan använda för att pröva våra teorier om collective action och betingat samarbete. Utifrån studiens överblick av litteraturen är det ingen som prövat denna kombination av collective action och betingat samarbete i relation till COVID-19. Särskilt inte i en svensk kontext med fokus på unga personer.

Om pandemier blir mer vanligt förekommande framöver kan vi tänka oss att nationella nedstängningar inte kommer vara en långsiktigt hållbar åtgärd. Snarare kommer stater möjligen behöva förlita sig på strategier som likt den svenska bygger på frivillighet och individuellt ansvarstagande. Det är därför utomvetenskapligt intressant att pröva om människor agerar som betingade samarbetare under COVID-19. Kunskap om människors beteendemönster under en pandemi kan göra stater mer förbereda inför framtida pandemier och liknande folkhälsokriser. Denna kunskap kan möjligen mynna ut i mer framgångsrika strategier och på sikt bättre hälsoutfall.

Strukturen på studien ser ut som följande; Inledningsvis kommer studien redogöra för collective action och betingat samarbete. Dessa respektive delar kommer sedan diskuteras i relation till COVID-19. Teorin följs upp av en redogörelse av metod. Därefter kommer studien presentera det inhämtade resultatet. Slutligen kommer resultatet diskuteras i den avslutande delen.

2. Vad är collective action?

Collective action kan på en grundläggande nivå definieras till en situation där en grupp människor agerar tillsammans för att nå ett gemensamt mål eller lösa ett gemensamt problem (Britannica, 2020). I collective action situationer kan det uppstå olika collective action problem. Förekomsten av dessa problem aktualiserades i och med Mancur Olsons bok "the logic of collective action" (1965). Enligt Olson uppstår collective action problem i en konflikt mellan samhällets långsiktiga intresse och individens kortsiktiga intresse av individuell nytto-maximering. Rent konkret innebär detta att individer ofta agerar på ett sätt som gynnar dem själva men som är för samhället negativt.

Individer som avviker från det samhälleliga intresset för att istället maximera den individuella nyttan gör sig skyldiga till så kallad free-riding. Free-riders åker snålskjuts på andras bekostnad. Detta genom att nyttja en kollektiv vara utan att bidra till den (Russel & Cullity, 2020). Individer väljer att åka snålskjuts eftersom deras snålåkande inte ger upphov till några negativa privata kostnader som strikt tillkommer dem själva.

En central komponent av collective action teorin är begreppet kollektiv vara. Kollektiva varor saknar rivalitet. Den enas nyttjande av den kollektiva varan påverkar inte den andras möjlighet att ta del av den. Dessutom är en kollektiv vara icke-exkluderande. En individ kan inte exkluderas från att använda en kollektiv vara utan den är tillgänglig för alla, oavsett om man har bidragit till dess förekomst eller ej (Russel & Cullity, 2020).

När individer väljer att åka snålskjuts och inte samarbetar blir tillförseln av den kollektiva varan lägre än om alla hade samarbetat. Luften blir smutsigare så länge vi fortsätter släppa ut växthusgaser, vi gör oss mer utsatta för nya utbrott av sjukdomar när individer beslutar att inte vaccinera sig och vi får en större spridning av COVID-19 när individer väljer att inte följa myndigheternas rekommendationer. När individer inte bidrar till en kollektiv vara och istället åker snålskjuts uppkommer negativa externaliteter (Kovac, 2020). Negativa externaliteter påverkar andra personer negativt (Cowen, 2000).

2.1 Är COVID-19 ett collective action problem?

I ett tal till nationen den 22 Mars 2020 säger den svenska statsministern Stefan Löfven följande ”Enda sättet att klara av detta är att vi möter krisen som ett samhälle där alla tar ansvar för sig själv, för varandra och för vårt land” (Regeringen, 2020). Statsministern uppmanar människor till collective action. Statsministerns uppmaning till collective action har stöd i den vetenskapliga diskussionen. COVID-19 är ett storskaligt collective action problem (Jagers m.fl. 2019) & (Harring, 2020).

Eftersom människor drabbas olika hårt av COVID-19 kommer människor i varierande grad ha incitament till att följa myndigheternas rekommendationer (Cato m.fl. 2020). Unga människor är ofta mer beroende av olika sociala relationer, nätverk och aktiviteter (Reiners, 2020). Kostnaden av att avstå från sådant är för många, särskilt de unga, större än den statistiskt sett väldigt låga risken av att bli allvarligt sjuk i COVID-19 (Davenport m.fl. 2020). Kostnaden av att följa myndigheternas rekommendationer är alltså större än kostnaden av att inte följa myndigheternas rekommendationer. För unga och friska personer är det rationellt att åka snålskjuts och inte bidra till den kollektiva varan. Det vill säga ignorera myndigheternas rekommendationer och fortsätta med sitt liv som vanligt (Harring m.fl. 2020). Det skall poängteras att resonemanget bygger på individens efterlevnad av rekommendationer som handlar om fysisk distansering. Detta och inget annat.

För äldre personer eller andra riskgrupper föreligger en signifikant privat kostnad av att inte följa myndigheternas rekommendationer. Nämligen att man själv löper en mycket hög risk av att bli allvarligt sjuk och i värsta fall avlida i sviterna av COVID-19. För dessa personer är det irrationellt att inte följa myndigheternas rekommendationer. På grund av detta kommer denna studie fram för allt betrakta COVID-19 som ett collective action problem för unga personer.

Vad gäller kollektiv vara kommer denna studie definiera den till en låg eller obefintlig smittspridning av COVID-19. Detta har tidigare diskuterats av bland annat Kovac (2020) som betraktar en samhällsmiljö fri från COVID-19 som en kollektiv vara. På ett mer övergripande plan är detta en del av folkhälsan. Folkhälsan och en låg smittspridning av COVID-19 kan ses som en kollektiv vara eftersom de båda medför kollektiva fördelar för hela samhälle, utan att vara rivaliserande eller exkluderande.

Under COVID-19 väljer nytto-maximerande egoister att i en otillräcklig utsträckning fysiskt distansera sig (Cato, 2020). Människor fortsätter med olika sociala aktiviteter vilket minskar tillförseln av den kollektiva varan (låg/obefintlig smittspridning av COVID-19). En annan anledning till att vi får en otillräcklig tillförsel av den kollektiva varan är de faktum att individer inte internaliserar den totala samhällskostnaden av deras agerande. Eftersom människor är nytto-maximerande egoister kommer man i en otillräcklig utsträckning beakta hur ens eget agerande påverkar den totala spridningen av COVID-19 (Kovac, 2020). Individer måste inte ta hänsyn till de samhällseliga konsekvenserna av deras agerande eftersom det inte är brottsligt att bryta mot myndigheternas rekommendationer. Om en individ skulle bryta mot de svenska myndigheternas rekommendationer uppkommer inga negativa privata kostnader i form av en juridisk påföljd eller liknande.

När individer misslyckas med denna internalisering och inte följer myndigheternas rekommendationer uppträder negativa externaliteter (Kovac, 2020). Detta i form av en större smittspridning vilket kraftigt påfrestar både sjukvård och ekonomi (C Naso, 2020). Individer som inte tar hänsyn till den kollektiva varan kan genom sitt agerande förstöra den, se allmänningens dilemma (Hardin, 1968). Om den kollektiva varan är en låg smittspridning av COVID-19 kommer individer som inte följer myndigheternas rekommendationer motarbeta dess förekomst. Detta genom att istället öka smittspridningen vilket i sin enkelhet är mycket logiskt. På grund av detta hade samhället i sin helhet varit i en mer förmånlig situation om alla individer följt myndigheternas rekommendationer och inte åkt snålskjuts (Hattke & Martin, 2020).

2.2 Betingat samarbete

Collective action teorin grundar sig i ett teoretiskt resonemang om människor som rationella, nytto-maximerande egoister. Utifrån ett sådant perspektiv är det alltid rationellt för människor att åka snålskjuts i collective action situationer. Den dominerande strategin är att inte samarbeta. På grund av detta uppträder olika collective action problem. Detta är en förenklad bild av verkligheten och en omfattande mängd forskning har genomförts för att bevisa att människors beteenden i collective action situationer är mer mångfacetterat än så.

Huruvida människor samarbetar eller ej kan påverkas av altruism (Cato m.fl., 2020), warm-glow (Palfrey & Prisbrey, 1997), sociala normer (Cristina, 2011), nivåer av socialt kapital

(Rothstein, 2003), generellt/institutionellt förtroende (Rönnestrand & Andersson Sundell, 2015). Denna studie kommer inte beakta några av dessa alternativa förklaringar till samarbete utan snarare fokusera på det vad litteraturen kallar för betingat samarbete efter engelskans conditional cooperation.

En betingad samarbetare kommer endast bidra till en kollektiv vara om denne uppfattar att andra människor kommer att bidra (G. Kocher m.fl. 2008). Den betingade samarbetaren agerar på basis av vad man ser eller hur man tror att andra agerar (Fischbacher & Gächter, 2010). I olika spelteoretiska experiment som består av en enda spelrunda tenderar de betingade samarbetarna att uppvisa höga nivåer av samarbete (Ostrom, 2000). Den initiala höga nivån av samarbete kommer snabbt upphöra om de betingade samarbetarna uppfattar att andra inte bidrar. Resonemanget om det betingade samarbetet i dess mest grundläggande form är; Om andra bidrar, bidrar vi. Om andra inte bidrar, bidrar inte vi.

Varför agerar människor som betingade samarbetare? Det finns en mängd faktorer som stimulerar det betingade samarbetet och utmanar den konventionella teorin om människor som nytto-maximerande egoister. Utifrån ett psykologiskt perspektiv tenderar människor att vilja agera på samma sätt som sina medmänniskor. Människor söker efter konformitet och anpassar sitt beteende efter omgivningen (Cristina, 2011). Avvikande beteenden förenas ofta med olika sociala sanktioner som skam och skuld (Ostrom, 2000). En strävan av att anpassa sig efter gruppen är särskilt framträdande i Sverige där en stark konsensuskultur råder (Rosenberg, 2002).

En annan utbredd förklaring till det betingade samarbetet är den så kallade reciprocitetsprincipen. En positiv uppfattning om den andra partens bidrag, leder till ett eget positivt bidrag och positiv reciprocitet. En negativ uppfattning om den andra partens bidrag leder till ett eget negativt bidrag och negativ reciprocitet (Hermann & Gächter, 2009). Det finns något psykologiskt inom oss som vill möta och behandla andra på samma sätt som man blir mött och behandlad. Ett slags öga för öga, tand för tand resonemang.

Enligt collective action teorin kommer unga människor strunta i myndigheternas rekommendationer eftersom ett sådant agerande inte leder till några negativa privata kostnader. Vi vet även att unga människor är särskilt lättpåverkade av hur andra människor agerar (E. Pelletier m.fl. 2015). Vi förväntar oss därför att unga människor kommer vara

särskilt benägna till att bryta mot myndigheternas rekommendationer om de uppfattar att ens medmänniskor inte följer rekommendationerna.

Det finns en betydande mängd empirisk forskning som bekräftar teorin om människor som betingade samarbetare. Teorin har fått genomslag både i labb och fältexperiment. I en omfattande litteraturöversikt redogör Chaudhuri (2010) för den procentuella förekomsten av betingade samarbetare. I en studie av Keser och Winden van (2002) var 80 % av deltagarna betingade samarbete, Kurzban och Houser (2005) 63 % betingade samarbetare, Chaudhuri och Paichayontijit (2006) 62 % betingade samarbetare, Fischbacher och Gächter (2010) 55 % betingade samarbetare, Fischbacher och Gächter (2001) 50 % betingade samarbetare, Burlando och Guala (2005) 35 % betingade samarbetare. I en annan litteraturöversikt av Thöni och Volk (2018) fann man på basis av 17 separata studier att en genomsnittlig grupp människor består av 60 % betingade samarbetare. Dessa två separata, men till viss del överlappande, litteraturöversikter bekräftar en robust empirisk förekomst av betingat samarbete. Utöver det betingade samarbetet agerar ungefär 20 % av deltagarna i en genomsnittlig grupp som free-riders (Thöni & Volk, 2018). En liten andel människor uppvisar mer komplexa samarbetsmönster vilket inte kommer beröras här.

Den totala mängden betingade samarbetare tenderar att röra sig inom intervallet 50–60 %. Samtidigt observerar vi en variation mellan de olika studierna. Resultatet varierar eftersom studierna inte är utformade på samma sätt och består av deltagare från olika länder och kulturer. Kontextuella variabler som land och kultur kommer påverka frekvensen av betingade samarbetare (Chaudhuri, 2010). Detta har bland annat demonstrerats av Kocher m.fl. (2008) som fann en betydligt större mängd betingade samarbetare i USA jämfört med Japan och Österrike.

2.3 Betingat samarbete och COVID-19

En betydande mängd människor har valt att samarbeta under COVID-19 vilket motbevisar teorin om människor som nyttomaximerande egoister (Harring 2020). I Sverige var samarbetet särskilt högt i början av pandemin och en stor andel av den svenska befolkningen uppvisade höga nivåer av efterlevnad (Google, 2020) & Telia (2020). Detta är i linje med Ostrom (2000) som menar att många betingade samarbetare initialt väljer att samarbeta. De betingade samarbetarna kommer upphöra med sitt eget bidrag när de uppfattar att andra

människor inte bidrar. En liten mängd free-riders kan genom sitt snålåkande påverka de betingade samarbetarna och trigga igång en negativ utveckling (Fehr & Fischbacher, 2003). Det var möjligen precis detta som hände i Sverige under vår-sommar 2020. Av olika anledningar började människor att strunta i myndigheternas rekommendationer vilket påverkade den totala efterlevnaden genom de betingade samarbetarna som tog efter snålåkarnas beteenden.

Bellato (2020) har redogjort för olika psykologiska faktorer som påverkar människors efterlevnad av myndigheternas rekommendationer under COVID-19. En sådan faktor är observationer av våra medmänniskors beteenden. Särskilt viktigt för den egna efterlevnaden av myndigheternas rekommendationer är att vi som individer exponeras för andra individer som följer myndigheternas rekommendationer (Bellato, 2020). Van Bavel (2020) för vidare detta resonemang i sin artikel "Using social and behavioural science to support COVID-19 pandemic response". Artikeln beskriver hur man på olika sätt kan använda beteende och samhällsvetenskapen för att hantera COVID-19. Eftersom individer anpassar sig efter hur andra agerar kan information om människors beteenden användas för att påverka individer till att agera på ett önskvärt sätt (Van Bavel, 2020). Med andra ord; Stimulera någon form av betingat samarbete.

Det betingade samarbetat har prövats inom ramen för andra storskaliga collective action problem som berör folkhälsan, se vaccinering (Siegal m.fl. 2009) och antibiotika resistens (Rönnestrand & Sundell, 2015). Dessa fenomen uppfyller precis som COVID-19 de kriterium för storskaliga collective action problem som Haring (2020) och Jagers m.fl. (2019) presenterat. Förekomsten av betingat samarbete inom ramen för andra storskaliga collective action problem stärker möjligen denna studies tes om motsvarande resonemang för COVID-19. Med det sagt är COVID-19 ett nytt och rörligt fenomen som vi ännu inte riktigt förstår oss på. Det är därför inte säkert att COVID-19 är jämförbart med de nämnda collective action problemen.

Det har genomförts ett antal studier som prövar hur deskriptiva sociala normer påverkar individens efterlevnad av myndigheternas rekommendationer under COVID-19. Deskriptiva sociala normer handlar om hur det uppfattade grupp-beteendet påverkar det egna beteendet. Deskriptiva sociala normerna berör alltså den underliggande logik som det betingade

samarbetat bygger på. Detta har bland annat undersökts i USA (Van rooij m.fl. 2020), Nederländerna (Reinders m.fl. 2020) och Storbritannien (Barbara Kooistra 2020). Samtliga studier fann ett positivt samband mellan uppfattad efterlevnad från andra människor och den egna efterlevnaden.

Med det sagt finns det betydande skillnader mellan dessa studier om deskriptiva sociala normer och denna studies fokus på det betingade samarbetet i en collective action situation. Tidigare studier är inte genomförda i Sverige och vi vet enligt Kocher m.fl. (2008) och Herman & Gätcher (2009) att den nationella kontexten spelar roll. Både Storbritannien och USA har mer eller mindre infört nedstängningar av landet. I en sådan situation föreligger signifikanta privata kostnader av att inte följa myndigheternas restriktioner. Det är då inte längre ett collective action problem. Dessa tre föregående studier har dessutom genomförts med andra metoder. Ingen har undersökt det betingade samarbetet eller deskriptiva sociala normer med hjälp av en experimentell enkätundersökning.

2.4 Munskydd och vaccinering

Denna studie fokuserar huvudsakligen på olika beteenden som strider mot myndigheternas rekommendationer om att hålla fysisk distans till andra människor. Utöver detta kommer studien att ställa frågor om respondenternas användning av munskydd och vilja att vaccinera sig. Syftet med dessa frågor är att undersöka behandlingseffekten på två collective action områden som inte handlar om fysisk distansering (Siegal m.fl. 2019) & (Van der Linden, 2020). Studiens respondenter kommer inte få vetskap om andra människors användning av munskydd eller vilja att vaccinera sig. De kommer däremot få reda på om andra människor följer myndigheternas rekommendationer om fysisk distansering eller ej. En uppfattning om att andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer skulle möjligen kunna påverka individers användning av munskydd och vilja att vaccinera sig. Vaccinering och munskyddsanvändning, är precis som fysisk distansering, faktorer som rimligen minskar spridningen av COVID-19. När individer får kännedom om att andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer är det därför möjligt att de blir mindre benägna till att använda munskydd och att vaccinera sig. En slags förlängning av det betingade samarbetet. Vi kan samtidigt tänka oss ett omvänt resonemang. När andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer om att fysiskt distansera sig ökar möjligen de individuella

incitamenten till att använda munskydd och att vaccinera sig. Detta eftersom spridningen av COVID-19 ökar när människor inte följer myndigheternas rekommendationer och det blir därför mer rationellt att använda tillgängliga medel (vaccin, munskydd) för att minska risken av att bli sjuk.

2.5 Hypoteser och kausal modell

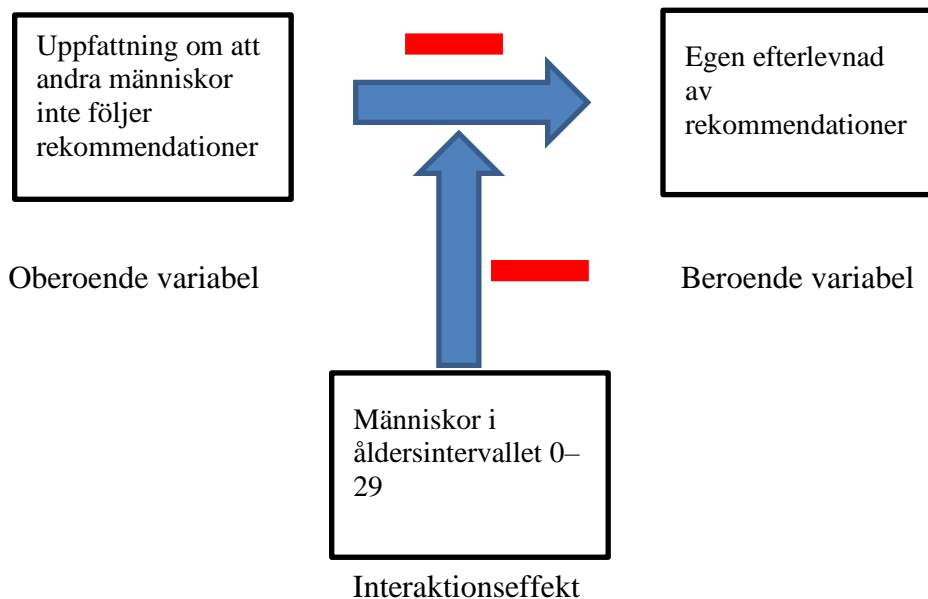
Tidigare forskning pekar på COVID-19 som ett collective action problem (Harring m.fl. 2020), (Davenport m.fl. 2020), (Kovac, 2020), (Cato, 2020). I collective action situationer är det vanligt att människor agerar som betingade samarbetare (Thönik & Volk, 2018) & (Chadhuri, 2010). Detta har givit upphov till studiens första hypotes som ser ut som följande;

Hypotes (1): Personer som uppfattar att andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer kommer själva i lägre utsträckning göra det

COVID-19 är ett collective action problem i huvudsak för unga personer. För unga människor som inte följer myndigheternas rekommendationer uppstår inga betydande privata kostnader. Detta eftersom dessa personer löper en låg risk av att bli allvarligt sjuka i COVID-19 (Davenport m.fl. 2020). Unga människor är dessutom särskilt lättpåverkade av andra människors agerande (E. Pelletier m.fl. 2015) och mer beroende av de sociala aktiviteter som myndigheterna avråder ifrån (Reiners, 2020). Människor i åldersintervallet 0 – 29 är därför en interaktionseffekt och när vi enbart tar hänsyn till dessa respondenter blir sambandet ännu starkare. Detta har givit upphov till studiens andra hypotes som ser ut som följande;

Hypotes (2): Sambandet mellan uppfattning om att andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer och egen efterlevnad är ännu starkare i åldersintervallet 0 – 29 år.

Figur 1: Kausal modell

Kommentar figur 1: Observera att en lägre efterföljelse av myndigheternas rekommendationer redovisas som ett högre medelvärde på de frågor som mäter den beroende variabeln i studien resultat (avsnitt 4). När vi undersöker vår interaktionseffekt förväntar vi oss därför ett ännu högre medelvärde för behandlingsgruppen.

Studien har dessutom ställt en fråga om vaccinering och en fråga om munskydd. Dessa två frågor har gett upphov till studiens tredje hypotes som ser ut som följande;

Hypotes (3): Personer som uppfattar att andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer kommer i lägre utsträckning använda munskydd och i lägre utsträckning vilja vaccinera sig

3. Metod

För att undersöka om den egna efterlevnaden av myndigheternas rekommendationer påverkas av andra människors efterlevnad har studien använt en kvantitativ, förklarande experimentell metod. Detta i form av en enkätundersökning som skapats med hjälp av datorprogrammet qualtrics. Valet av en experimentell enkätundersökning motiveras av de faktum att en sådan metod är lämplig när vi vill undersöka olika kausala frågor. Särskilt när vi vill undersöka kausala frågor vad gäller mänskliga attityder och beteenden (Esaiasson m.fl. 2017).

Enkätundersökningar är effektiva och har potentialen till att nå en bredare urvalsgrupp som är mer representativ för den relevanta populationen. Detta jämfört med forskningsfältets etablerade public-good spel som oftast består av studenter på kandidatnivå.

Studiens analysmetod består huvudsakligen av ett antal regressionsanalyser.

Regressionsanalysen ger oss information om riktningskoefficienten, medelvärde, R^2 och t-värdet. Studiens ambition är att under kontrollerande former påverka värdet på den oberoende variabeln. Den oberoende variabeln är individers uppfattning om andra människors efterlevnad av myndigheternas rekommendationer. Vi undersöker sedan den beroende variabeln. Den beroende variabeln är den egna efterlevnaden av myndigheternas rekommendationer. Essensen av analysen är att undersöka hur respondenternas svar på den beroende variabeln påverkas av att vi manipulerar värdet på den oberoende variabeln.

Enkätundersökningen har besvarats av två separata grupper. En behandlingsgrupp och en kontrollgrupp. Inledningsvis ombeds de båda gruppernas respondenter att svara på ett antal demografifrågor vad gäller kön, ålder och utbildningsnivå (se appendix Q2-Q4). Kön, ålder och utbildningsnivå är alla betydande faktorer som påverkar individers efterlevnad av myndigheternas rekommendationer under COVID-19, se till exempel (Nivette m.fl. 2020) & (Coroiu m.fl. 2020). Dessa frågor om demografi är relevanta för studien av två anledningar.

För det första är det viktigt med information om de båda gruppernas relativa fördelning av män/kvinnor, unga/gamla och låg/högutbildade. Om någon/några av dessa faktorer är skevt fördelade mellan de båda grupperna hamnar vi i en situation med två grupper som statistiskt skiljer sig åt. I den ideala analysen är det enbart den oberoende variabeln som särskiljer grupperna. Vi kontrollerar dessa variabler för att säkerställa att randomiseringen skett korrekt.

För det andra är det intressant med information om den totala mängden män/kvinnor, unga/gamla och låg/högutbildade. Säg till exempel att studien överlag besvarats av en stor mängd högutbildade respondenter. Med hjälp av den informationen kan studien resonera kring urvalets representativitet. Är ett urval som till stor del består av högutbildade personer representativt för den population som vi vill uttala oss om?

I nästa avsnitt kommer båda grupper få ta del av en gemensam informationstext som beskriver att den svenska strategin för COVID-19 till stor del bygger på frivillighet och eget ansvar (se appendix Q5-Q8). Dessutom betonas de faktum att myndigheternas rekommendationer inte är tvingade eller förenade med något straff ifall man inte skulle följa dem. Slutligen får respondenterna kännedom om de skärpta allmänna råden av att undvika fysisk kontakt med människor som man inte delar hushåll med. Tanken med detta segment är att medvetengöra

respondenten om den principiella grunden för den svenska strategin och de rådande rekommendationerna.

3.1 Den oberoende variabeln

Efter den gemensamma informationstexten kommer respondenterna exponeras för den oberoende variabeln. Den oberoende variabeln handlar om individers uppfattning om andra människors efterlevnad av myndigheternas rekommendationer. Vi antar att vi kan manipulera denna uppfattning genom att exponera de båda grupperna för ett specifikt textstycke/bild vardera i en annars gemensam informationstext. Den manipulerande informationen presenteras på två sätt; Genom en kort informationstext men även i form av en bild från google mobility report som publicerades den 30e oktober 2020 (se appendix Q5-Q8). Under enkätundersökningens utformning var detta den senaste rapporten från google vad gäller människors rörelsemönster.

Bilderna består av en graf som kompletteras med ett stort nummer och de båda visar den procentuella förändringen i människors rörelsemönster. Användning av bilder i enkätundersökningar är inte helt oproblematiskt. Om bilderna är komplexa eller otydliga kan de ge upphov till en oönskad stor mängd tolkningar som inte stämmer överens med det som bilden faktiskt ämnar förmedla (SCB, 2016). Med det sagt utgör denna studies specifika bilder ett komplement till texten. Bilderna förstärker den skriftliga redogörelsen och gör inte dess betydelse otydlig.

Respondenterna kommer alltså exponeras för två vitt skilda beskrivningar av människors rörelsemönster under COVID-19. Det är respondentens grupptillhörighet som avgör vilken information denne kommer få ta del av.

Behandlingsgruppen exponeras för den kursiverade information nedan och denna manipulation syftar till att få respondenterna att gro en uppfattning om att andra människor i låg utsträckning följer myndigheternas rekommendationer.

'Samtidigt visar en rapport från Google som publicerades den 30e oktober att svenskar under perioden minskat sina besök på restauranger, kaféer, shoppingcenter, nöjesparker, museer, bibliotek och biografier med endast 9 procent. Att besöka restauranger, kaféer,

shoppingcenter, nöjesparker, museer, bibliotek och biografier är något som svenskarna i stor utsträckning fortsätter med under Corona pandemin' (se appendix Q5-Q6).

Textstycket ovan är unikt för behandlingsgruppen och kontrollgruppen får istället ta del av den kursiverade informationen nedan. Här syftar manipulationen istället till att få respondenterna att gro en uppfattning om att människor i hög utsträckning följer myndigheternas rekommendationer.

'Samtidigt visar en rapport från Google som publicerades den 30e oktober att svenskar under perioden minskat sina besök på kollektivtrafikstationer och arbetsplatser med hela 36 procent respektive 40 procent. Att besöka kollektivtrafikstationer och arbetsplatser är något som svenskarna i stor utsträckning avstår från under Corona pandemin' (se appendix Q7-Q8).

Denna operationalisering av den oberoende variabeln är inte fri från eventuella problem som kan underminera dess slagkraft. Först och främst kan studien inte på förhand veta hur människor kommer reagera på den oberoende variabelns olika värden. Det är en sak att resonera teoretiskt kring hur vi förväntar oss att människor kommer reagera på en viss typ av information. Med det sagt är det inte säkert att den valda operationaliseringen stimulerar de uppfattningar som orsakar det betingade samarbetet.

Om manipulationen inte är tillräckligt kraftfullt kan vi tänka oss att människors tidigare erfarenheter i mångt och mycket kommer styra sambandet. Detta snarare än manipulationen. I en sådan situation kan vi få ett intetsägande nollresultat där de båda gruppernas uppmätta beteende inte signifikant skiljer sig åt. En faktor som skulle kunna utlösa en ineffektiv manipulation är om respondenterna avstår från att läsa den manipulerande informationstexten.

Respondenterna har möjlighet att direkt gå vidare till de frågor som handlar om den beroende variabeln. Manipulationen kräver alltså att respondenterna avsätter tid och faktiskt läser den givna informationen. Detta kan bli problematiskt eftersom respondenter många gånger uppvisar ett svagt engagemang och tenderar att genomföra enkätundersökningen med minsta möjliga ansträngning (SCB, 2016). Samtidigt har enkätundersökningen och specifikt manipulationen tagits fram med hänsyn till respondenternas begränsade tid. Textstycket består av något fler än hundra ord och borde inte ta mer än trettio sekunder för gemene man att läsa.

Vad säger vår data om respondenternas engagemang? Studien har inte tillgång till statistik som visar hur mycket tid respektive respondent ägnade åt den manipulerande texten. Vad som däremot finns tillgängligt är den totala tid som varje respondent avsatte för att besvara enkätundersökningen. Efter borträkning av tre respondenter som ägnade 134, 46 och 26 minuter till att besvara enkätundersökningen var den genomsnittliga svarstiden 2 minuter och 16 sekunder. Detta är något lägre än de 3 minuter som datorprogrammet qualtrics uppskattade den generella svarstiden till.

En ytterligare intressant observation är att endast 4 av 126 respondenter har lämnat in icke fullständiga svar genom att inte svara på alla frågor. Vi kan således konstatera att enkätundersökningen attraherat respondenter som inte enbart klickat sig genom enkätundersökningen utan att läsa frågorna. De flesta respondenter har dessutom varit hängivna i den bemärkelse att de lämnat in fullständiga svar. Kan vi på basis av detta dra slutsatsen att de flesta tagit del av manipulationen? Nej, egentligen inte. Däremot kan vi utläsa ett högt engagemang vilket möjligen signalerar att man har tagit del av manipulationen.

En annan eventuell fallgröp är de faktum att grupperna tagit del av statistik som inte berör samma område. Detta skulle kunna lämna vissa frågor oberörda av manipulationen.

Behandlingsgruppen exponeras för information om människors fortsatta höga aktivitet på restauranger, kaféer, shoppingcenter, nöjesparker, museer, bibliotek och biografier.

Kontrollgruppen får istället reda på hur människor i stor utsträckning minskat sina besök på arbetsplatser och kollektivtrafiksstationer.

Operationalisering av den beroende variabeln, vilket kommer diskuteras mer i detalj nedan, sker genom att respondenterna ombeds besvara ett antal konkreta frågor om framtida val och beteenden. Tillexemplvis handlar en fråga om hur ofta respondenterna kommer besöka en restaurang, café och bar framöver. En annan fråga berör respondenternas framtida resor med kollektivtrafiken. Dessa frågor behandlar respektive område (restaurang med flera och kollektivtrafiken) som respondenterna exponeras för i den manipulerande informationstexten. Med det sagt ställer studien även frågor för att mäta den beroende variabeln som inte handlar om någon av de områden som redogörs för i informationstexten. En fråga berör respondenternas framtida besök på gym och en annan om fester eller liknande sociala umgängen. För att konkretisera det hela; Det är inte säkert att en redogörelse om att

människor i stor utsträckning arbetar hemifrån eller avstår från kollektivtrafiken, kommer påverka respondenternas ambition att besöka gym, butiker eller fester.

Trots denna eventuella fallgrop har studien valt att manipulera respondenterna genom att redogöra för statistik som inte härstammar från samma område. En första anledning till detta är en bristande tillgänglighet på tidsmässigt närliggande statistik, från ett och samma område, som kan tänkas påverka de båda grupperna på ett önskvärt sätt. Ett sätt att komma runt detta hade varit att presentera falsk statistik om människors beteendemönster under COVID-19. Detta istället för faktiska rapporter som baseras på verkliga data. Studien hade kunnat exponera behandlingsgruppen för information som redovisar en mycket låg efterlevnad av myndigheternas rekommendationer. Omvänt hade kontrollgruppen kunnat exponeras för information som redovisar en mycket hög efterlevnad av myndigheternas rekommendationer.

Den verkliga datan ger oss inte en sådan önskvärd situation med två tydliga ytterpunkter. Trots detta vill studien inte presentera några felaktiga påståenden. För det första är det inte etiska försvarbart. Vi befinner oss mitt i en pandemi och att exponera respondenterna för osanningar hade kunnat få olyckliga konsekvenser. En omfattande debriefing, det vill säga förklaring av enkätundersökningens syfte, hade behövt genomföras om experimentet inte tagit hänsyn till studiens etiska principer. Med det sagt, är det inte säkert att en sådan debriefing hade hjälpt då skadan redan var skedd.

En ytterligare anledning till den valda manipulationen är de faktum att respondenter besvarar enkätundersökningar med hjälp av tidigare erfarenheter (SCB, 2016). Tanken är att manipulationen ska stimulera tidigare erfarenheter av att människor följer eller inte följer myndigheternas rekommendationer. Därefter är ambitionen att manipulationen i mer eller mindre utsträckning ska ha en effekt på respektive fråga, oberoende av vilket specifikt område som manipulationen berör.

3.2 Den beroende variabeln

Den beroende variabeln mäter respondenternas efterlevnad av myndigheternas rekommendationer. Detta har undersökts genom respondenternas egen uppskattning av deras framtida beteenden. Denna individuella uppskattning av framtida beteende genomförs i form av sex separata frågor (se appendix Q9-Q14). En gemensam nämnare för respektive fråga är

att de alla berör beteenden som folkhälsomyndigheten avråder ifrån i och med de skärpta allmänna råden (Folkhälsomyndigheten, 2020). Det enda undantaget från denna princip är en fråga som handlar om användning av munskydd (se avsnitt 2.4 och Q14 i appendix).

Respektive fråga omber respondenten att på ett konkret sätt uppskatta frekvensen av olika framtida beteenden. Frågorna är uppbyggda enligt följande struktur;

'Hur ofta tror du att du kommer [...] de kommande månaderna?'. 'Hur ofta' är inriktningen på frågan, mittenpartiet är det framtida beteende från respondenten som efterfrågas och 'de kommande månaderna' är den aktuella tidsperioden. Frågorna är ställda enligt rekommendationer vad gäller ord och ordningsföljd vid frågekonstruktioner (SCB, 2016).

Ambitionen med dessa frågor är att på ett konkret och tydligt sätt mäta den individuella efterlevnaden av myndigheternas rekommendationer. Med det sagt uppstår en viss diskrepans mellan vad studien önskar att mäta och vad den faktiskt mäter. Det mest valida tillvägagångssättet hade varit att mäta respondenternas faktiska beteenden och hur de påverkas av studiens manipulation. Detta är fallet i flera av forskningsfältets public-good spel som genomförts i en sluten labbmiljö. I sådana experiment mäter experimentledaren hur det individuella bidraget, oftast i form av 'tokens', påverkas av andra deltagares bidrag. Ett sådant spel har inte varit möjligt att genomföra givet den tid och resursbrist som är förknippat med en kandidatuppsats.

Denna studie mäter individers uppskattade framtida beteenden istället för faktiska beteenden. Viss kritik kan riktas mot sådana hypotetiska frågor som berör framtida aktiviteter. För ett stort antal individer är det svårt att förutse och uppskatta sitt framtida beteende. Med det sagt är det lättare för individen att förutse sitt framtida beteende om frågan berör situationer som respondenten är bekant med sedan tidigare (SCB, 2016). Det är just den typen av situationer som denna studie önskar att beröra. Att besöka butiker, köpcentrum, restauranger, barer, caféer, fester, gym eller resa med kollektivtrafiken är någonting som väldigt många människor ägnar sig åt. Givet detta antar studien att respondenterna med viss enkelhet kan förutsäga ett sådant beteende. Med det sagt är resonemanget inte helt vattentätt och flera respondenter kommer sannolikt med viss svårighet försöka uppskatta sitt eget framtida beteende.

Dessa sex frågor följs upp av fem standardiserade svarsalternativ som ämnar att mäta frekvensen av respondenternas framtida beteenden. Svarsalternativen ser ut som följande; 1. Aldrig 2. Någon gång i månaden. 3. Någon gång i veckan 4. Flera gånger i veckan 5. Dagligen

Dessa svarsalternativ mäter faktiska frekvenser på en unipolär skala. Unipolära skalor lämpar sig att använda för att mäta frekvenser och jämfört med bipolära skalor utgår unipolära skalor från en enstaka pol. Polen sträcker sig från en låg frekvens av någonting till en hög frekvens av samma sak (SCB, 2016). Vad gäller de specifika svarsalternativen ovan är 'aldrig' den lägsta polen och 'dagligen' den högsta polen. Dessutom är svarsalternativen ömsesidigt uteslutande (SCB, 2016). Man kan inte besöka en restaurang någon gång i månaden samtidigt som man hävdar att man aldrig gör det. Svarsalternativen är uppräddade i en stigande logisk ordning där skalan går från det låga värdet 'aldrig' till det höga värdet 'dagligen'. Det finns en viss tendens hos respondenter att välja det första alternativet i en given skala (SCB, 2016).

En faktor som skulle kunna påverka hur och vad respondenterna svarar på de olika frågorna är fenomenet social önskvärdhet. Den sociala önskvärdheten beskriver en tendens hos respondenter att besvara frågor vid enkätundersökningar på ett sätt som är i linje med vad som anses vara allmänt positivt, rätt och gott. Sådant härstammar från normer och ideal (SCB, 2016). Den sociala önskvärdheten är särskilt stark om respondenten har någon form av personlig relation med den som genomför undersökningen (SCB, 2016). I avsnittet nedan (3.3 urval) kommer studien redogöra för de faktum att respondenterna huvudsakligen rekryteras med hjälp av författarens egna sociala nätverk. Denna form av rekrytering kallas för självselektion och leder till ett skevt urval. Vad som blir problematiskt i relation till den sociala önskvärdheten är att studien i stor utsträckning kommer bestå av personer som på ett eller annat sätt har en relation till uppsatsens författare. Även om studien påpekar att alla svar är fullständigt anonyma kommer sannolikt en viss mängd respondenter svara på ett sätt som framställer dem själva i bättre dager. Detta genom att svara på ett sätt som är i linje med vad som är socialt önskvärt under COVID-19. Om respondenterna svarar på ett sådant sätt uppstår mätfel (SCB, 2016).

Utöver de sex frågor som vi utförligt redogjort för ovan ombeds respondenterna besvara två ytterligare frågor. Den näst sista frågan ser ut som följande;

'På en skala 1–10, hur troligt är det att du kommer vaccinera dig mot Covid-19 när ett godkänt vaccin väl finns tillgängligt?' (se appendix Q15).

Slutligen ser den sista frågan ut som följande;

'Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?' (se appendix Q16).

Vad gäller den sista frågan har förtroende visat sig vara en betydande faktor som påverkar människors efterlevnad av myndigheternas rekommendationer, se tillexemplvis (Harring m. fl, 2020). På grund av detta är det viktigt med information om respondenternas förtroende inför i allmänheten. En stor andel personer med höga nivåer av förtroende skulle kunna få betydande effekter på resultatet och vise versa för en stor andel personer med låga nivåer.

Svarsalternativen för de sista två frågorna är annorlunda jämfört med de sex föregående frågorna. Istället för beskrivande enkäter representeras varje steg endast av en siffra. Skalan sträcker sig från det lägsta värdet 1 till det högsta värdet 10. Forskning har visat att skalor med tio skalsteg föredras av respondenter (SCB, 2016). Samtidigt har denna studie missat att konkretisera skalans ytterkantpunkter, punkt 1 och 10, med etiketter som beskriver dess innebörd. Etiketter ökar studiens tillförlitlighet genom att förbättra respondenternas förståelse för de olika skalpunkternas innebörd (SCB, 2016). Detta är någonting som oavsiktligen förbisågs vid utformning av de sista två frågorna.

När respondenten inte får någon vägledning i de olika skalpunkternas betydelse kan det uppstå mätfel. Samtidigt argumenterar andra för att skalor utan etiketter är att betrakta som så kallade intervallskalor. Intervallskalor har, till skillnad från skalor med etiketter, jämna avstånd mellan de olika skalstegen (SCB, 2016). Det är en sådan skala som denna studie har använt för de två sista frågorna. Möjligen kan en sådan enhetlig skalan göra det lättare för respondenten att jämföra de olika skalstegen. Slutligen bör det poängteras att dessa frågor, trots dess eventuella brister, inte utgör någon kritisk grund för arbetet. Studiens frågeställning besvaras med hjälp av frågorna Q9-13 (se appendix).

3.3 Beskrivande statistik

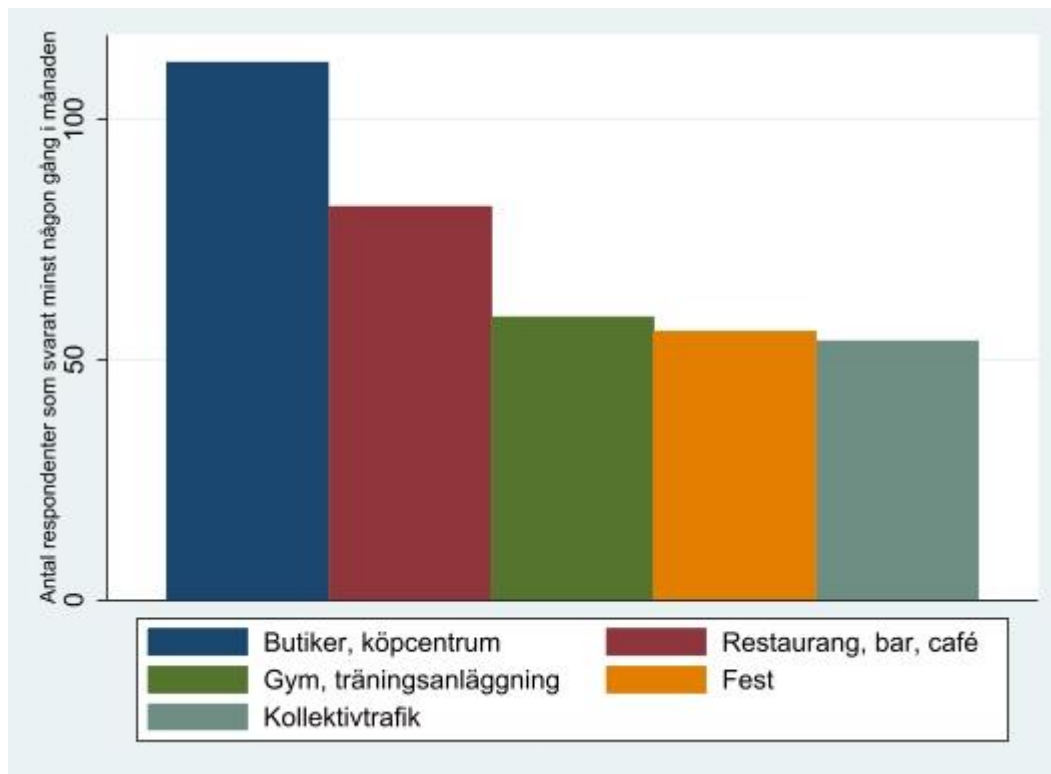
Figur 2 nedan visar frekvensen av respondenter som svarat minst 'någon gång i månaden' på respektive fråga som mäter den beroende variabeln. Studien har totalt besvarats av N=122 respondenter. Vi observerar två huvudsakliga mönster. För det första planerar en stor mängd människor att besöka köpcentrum, butiker, restauranger, barer och caféer minst någon gång i månaden de kommande månaderna. Vi kan utläsa den absolut högsta frekvensen av respondenter vad gäller butiker och köpcentrum. 112 respondenter ämnar besöka en fysisk butik eller köpcentrum minst en gång i månaden de kommande månaderna. Motsvarande nummer för restauranger, caféer och barer är 82. Detta är någonting som mer än hälften av respondenterna planerar att genomföra.

En möjlig förklaring till denna höga frekvens av respondenter som planerar att besöka fysiska butiker och köpcentrum skulle kunna vara att respondenterna tolkat framtida besök till matbutiker som en del av frågan. Människor måste införskaffa mat och äta oberoende av pandemin. Den svenska folkhälsomyndigheten avråder heller inte från att besöka matbutiker. Vad frågan egentligen syftar till att mäta är människors framtida besök till olika fysiska butiker och köpcentrum som inte är matbutiker, te.x. klädbutiker. Här uppstår en viss diskrepans mellan vad studien ämnar mäta och vad den faktiskt mäter.

För det andra planerar respondenterna att i mindre utsträckning besöka gym (59), fester (56) och resa med kollektivtrafiken (54). Detta är någonting som mer än hälften av respondenterna avstår ifrån. Denna relativa låga frekvens kan möjligen förklaras av de faktum att många respondenter, oberoende av COVID-19, inte tränar på gym, reser med kollektivtrafiken eller besöker fester. Dessa respondenter hade förmodligen kryssat i alternativet 'aldrig' även under normala omständigheter.

Slutligen kan vi notera att människor överlag är som näst mest benägna till att besöka restauranger, caféer, barer och som minst benägna till att resa med kollektivtrafiken. Det skall återigen nämnas att studiens manipulation exponerar respondenter i behandlingsgruppen för en situation där människor i hög utsträckning fortsätter besöka restauranger, barer, caféer. Samtidigt får kontrollgruppen reda på hur människor i hög utsträckning avstår från att resa med kollektivtrafiken. Således är det möjligen någon form av betingat samarbete som vi observerar här. Detta samband kommer prövas i resultatet nedan.

Figur 2: Beskrivande statistik

Kommentar figur 2: Figuren visar frekvensen av respondenter som svarat minst 'någon gång i månaden' på respektive fråga. Den totala mängden svar är $N=122$. Figuren har filtrerat bort personer som svarat 'aldrig' och tilldelat svarsalternativen 'någon gång i månaden' 'någon gång i veckan' 'flera gånger i veckan' och 'dagligen' värdet 1.

3.4 Urval

Det ideala tillvägagångssättet för att rekrytera respondenter hade varit ett urval på basis av random selection. Ett urval på basis av random selection består av respondenter som är slumpmässigt utvalda inom den grupp man är intresserad av. Detta har dock, med hänsyn till uppgiftens tidsram och de resurser som studien haft tillhanda inte varit möjligt eller rimligt att genomföra på ett bra sätt. Givet detta har enkätundersökningen huvudsakligen annonserats och distribuerats på sociala medier. Primärt genom Facebook. Enkätundersökningen har publicerats på författarens egen tidslinje och i ett antal Facebookgrupper. Dessutom har andra personer uppmanats till att dela enkäten på deras tidslinjer. Studien har fram för allt genererat svar från personer i åldersgruppen 20–29 vilket är en effekt av författarens egna kontaktnät på Facebook. Denna form av rekrytering kallas för självselektion. Självselektion innebär att personer själva beslutar om de vill delta i en studie eller ej. Vem som väljer att

delta i studien är i mångt och mycket bortom studieledarens kontroll. Detta självselektade urval skulle kunna underminera studiens möjlighet till att dra några slutsatser om kausalitet. Detta eftersom ett självselektat urval många gånger inte är representativt och kan därför med mindre säkerhet tala för den relevanta populationen. (Bethlehem, 2008). För att avgöra effekten av det självselektade urvalet kommer studien be respondenterna att svara på ett antal frågor vad gäller ålder, kön, utbildningsnivå och förtroende. Med hjälp av den information som dessa frågor ger oss kan vi fastställa i vilken utsträckning studiens urval stämmer överens med den relevanta populationen. Alltså avgöra den totala mängden män/kvinnor unga/gamla högutbildade/lågutbildade och de som har lågt/högt förtroende.

Vad kan ett självselektat urval tänkas få för specifika effekter på en studie om COVID-19? COVID-19 är ett fenomen som engagerar många. Somliga har väldigt tydliga åsikter i frågan. I vissa samhällen, om än mindre i Sverige, har COVID-19 kraftigt politiserats, se till exempel USA (Sol Hart m.fl. 2020). Risken är att studien, i och med självselektion, huvudsakligen attraherar personer med tydligt förbestämda och svårpåverkade åsikter. Teoretiskt kan vi föreställa oss två separata extrempunkter av människor. Den första gruppen är de som ifrågasätter pandemins allvar och gör allt för att leva sitt liv som vanligt. Den andra gruppen är de som till punkt och pricka följer myndigheternas rekommendationer utan något utrymme för mer generösa tolkningar. Båda grupper är mycket angelägna om sina egen bild av pandemin och kan tänkas vara svåra att manipulera. En möjlig farhåga för studien är om dessa personer blir oproportionerligt representerade. Den grupp människor som studien egentligen kanske fram för allt vill undersöka är personer med en mer allmängiltig inställning till COVID-19.

Vad säger studiens tillgängliga data om detta? Ett första konstaterande är en näst intill total avsaknad av personer som gör allt i sin makt för att agera på ett sätt som strider mot myndigheternas rekommendationer. Av totalt 122 respondenter valde endast 2 av dessa att kryssa i alternativet 'dagligen' på respektive fråga. Det vill säga att dagligen besöka en restaurang, café, bar, gym, butik, köpcentrum, fest, kollektivtrafik med mera. Resterande respondenter besvarade frågorna på ett sätt som med fog kan uppfattas som mer verklighetstroget. Vad gäller den andra gruppen valde även där 2 av 122 respondenter att kryssa alternativet 'aldrig' på respektive fråga. Det vill säga att aldrig besöka en restaurang,

café, bar, gym, butik, köpcentrum, fest, kollektivtrafik och fest. Alltså har en övervägande majoritet agerat på ett sätt som inte är i linje med någon av de två tänkta extremgrupperna.

4. Resultat

Strukturen på denna del av uppsatsen ser ut som följande; Inledningsvis presenteras en övergripande regressionsanalys i form av ett aggregerat beteendeindex. Detta beteendeindex består av enkätundersökningens första fem frågor som handlar om ett antal aktiviteter som på ett eller annat sätt bryter mot myndigheternas rekommendationer om att hålla fysisk distans till andra människor. Efter detta kommer skillnader i enskilda frågor belysas följt av en redogörelse av de frågor som handlar om vaccinering och munskydd. Därefter genomför vi återigen en regressionsanalys av studien beteendeindex men tar bara hänsyn till svar från respondenter i åldersintervallet 0 – 29. Detta gör vi för att undersöka om unga personer i större utsträckning agerar som betingade samarbetare. Slutligen genomför vi en randomiseringskontroll och undersöker om studiens kontrollvariabler påverkar beteendeindexet.

4.1 Beteendeindexet

För att undersöka om det finns några generella beteendeskilnader mellan de två grupperna har studien konstruerat ett beteendeindex. Detta beteendeindex har sammanställt respondenternas medelvärden på samtliga frågor för den beroende variabeln som handlar om fysisk distansering. Alltså har studien komprimerat ett index bestående av de frågor som handlar om; 1. Restaurang, bar, café 2. Gym och träningsanläggning 3. Butiker och köpcentrum 4. Kollektivtrafiken 5. Fester och sociala tillställningar. Ett högre medelvärde innebär att man i större utsträckning planerar att genomföra olika aktiviteter som de svenska myndigheterna avråder ifrån. Detta innebär i sin tur att man i mindre utsträckning följer myndigheternas rekommendationer. Vi förväntar oss ett högre medelvärde från respondenter i behandlingsgruppen.

Syftet med detta index är att undersöka eventuella generella beteendeskilnader mellan de båda grupperna och därmed pröva vår första hypotes (1) *“personer som uppfattar att andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer kommer själva i lägre utsträckning göra det”*. Har det varierande värdet på den oberoende variabeln (uppfattning om andra

människors efterlevnad) haft en signifikant effekt på det aggregerade, generella beteendet? Med andra ord, har manipulationen haft en effekt?

För att besvara detta har studien genomfört en regressionsanalys och resultatet presenteras i tabell 1 nedan. Det korta, om något trista svaret, är nej. Å ena sidan är koefficienten 0.0615 vilket innebär att sambandet är positivt. Detta är i linje med studiens hypotes om att personer i behandlingsgruppen i lägre utsträckning skulle följa myndigheternas rekommendationer (högre medelvärde). Å andra sidan är resultatet inte statistiskt signifikant.

Behandlingsgruppen har ett medelvärde på ≈ 2.0065 jämfört med kontrollgruppen som har ett medelvärde på ≈ 1.945 . För att konkretisera det hela; Båda grupper har ett medelvärde runt 2. Detta innebär att respondenterna oberoende av grupptillhörighet planerar att i genomsnitt genomföra respektive aktivitet någon gång per månad. Detta eftersom svarsalternativet 'någon gång per månad' har värdet 2. Regressionsanalysen påvisar dessutom ett svagt samband. Detta illustreras i form av R^2 som är 0.002 och därmed väldigt nära noll vilket indikerar ett nollsamband. Vi kan alltså konstatera att studiens första hypotes (1) inte får stöd när vi använder oss av det generella beteendeindexet.

Tabell 1: Regressionsanalys beroende variabel beteendeindex

	(1) Index
Behandling	0.0615 (0.51)
_cons	1.945*** (22.86)
<i>N</i>	122
R^2	0.002

Kommentar tabell: *t*-värde inom parentes * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

4.2 Skillnader i enskilda frågor

Hypotes (1) får inte stöd vid en analys av det aggregerade beteendeindexet. I denna del kommer vi genomföra fem separata regressionsanalyser och belysa skillnader i de enskilda frågor som beteendeindexet består av.

Resultatet presenteras i tabell 2 nedan. De fyra första frågorna har alla en positiv koefficient. Medelvärdet är större för behandlingsgruppen vad gäller restaurang, bar, café (0.209), gym

(0.0220), butik och köpcentrum (0.0172) och kollektivtrafiken (0.106). En avvikelse är frågan om fester där koefficienten är negativ och behandlingsgruppen har ett medelvärde som är 0.0473 lägre än kontrollgruppen. Med det sagt saknar samtliga enskilda frågor precis som det aggregerade beteendeindexet statistiskt signifikans.

Vi observerar ett intressant resultat vad gäller den ena frågan om restaurang, bar, café och den andra frågan om kollektivtrafiken. Manipulationen har haft en relativt stor effekt på dessa frågor. Koefficienten är 0.209 för restaurang, bar, café och 0.106 för kollektivtrafiken. Även om dessa saknar statistiskt signifikans präglas dem av, i relativa termen, den största statistiska säkerheten. Detta är särskilt fallet för frågan om restaurang, bar, café vars t-värde är 1.42. Jämfört med resterande frågor är sambandet för restaurang, bar, café och kollektivtrafiken något starkare med ett R^2 som är 0.016 för restaurang, bar, café och 0.003 för kollektivtrafiken.

Alltså; Frågorna om restaurang, bar, café och kollektivtrafiken utmärker sig jämfört med resterande frågor. I metoddelen (avsnitt 3.1 oberoende variabel) har studien diskuterat vilken effekt den oberoende variabelns specifika utformning kan tänkas få. Studien problematiserade det faktum att den specifika statistik som respondenterna exponeras för möjligen inte skulle påverka respondenternas svar på samtliga frågor som mäter den beroende variabeln.

Resonemanget i dess enkelhet var som följande; De faktum att människor exponeras för information om att andra människor i stor utsträckning fortsätter besöka restauranger, caféer och barer kommer måhända inte påverka deras besök på gym, butiker, fester, kollektivtrafik med mera.

Det är möjligen precis detta som vi ser i det presenterade resultatet. Manipulationen har haft minst effekt på de frågor som inte handlar om det specifika område som respondenterna exponerats för. Manipulationen har samtidigt haft störst effekten på de frågor som handlar om de specifika områden som respondenterna exponerats för. Behandlingsgruppen fick reda på att människor i stor utsträckning fortsätter besöka restauranger, caféer med mera. Efter denna manipulation har respondenter i behandlingsgruppen visat sig vara mer villiga till att besöka restauranger, caféer och barer. Resonemanget är omvänt för kontrollgruppen som fick reda på att människor i stor utsträckning arbetar hemifrån och avstår från kollektivtrafiken. Dessa har i något lägre utsträckning visat sig vara villiga att resa med kollektivtrafiken. Det skall

återigen poängteras att varken resultatet från frågan om restauranger, caféer, barer eller kollektivtrafiken har ett resultat som är statistiskt signifikant. Vi kan alltså konstatera att vår hypotes (1) inte heller får stöd vid en analys av enskilda frågor. Vad vi däremot kan utläsa är att manipulationen haft en starkare effekt på vissa frågor jämfört med andra. En möjlig orsak till detta är just den specifika information som respondenterna exponerats för.

Tabell 2: Regresionsanalys för enskilda frågor som mäter den beroende variabeln

	(1) Restaurang, bar, café	(2) Gym	(3) Butik, köpcentrum	(4) Kollektivtrafik	(5) Fester
Behandling	0.209 (1.42)	0.0220 (0.09)	0.0172 (0.11)	0.106 (0.58)	-0.0473 (-0.37)
_cons	1.774*** (17.13)	2.161*** (12.05)	2.516*** (23.08)	1.694*** (13.18)	1.581*** (17.60)
<i>N</i>	122	122	122	122	122
<i>R</i> ²	0.016	0.000	0.000	0.003	0.001

Kommentar tabell: Frågans svarsalternativ är 1. Aldrig 2. Någon gång i månaden 3. Flera gånger i veckan 4. Någon gång i veckan 5. Dagligen. *t*-värde inom parantes * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

4.3 Beteendeindex och åldersintervall 0 – 29 som en interaktionseffekt

Enligt studiens teori är COVID-19 och människors efterlevnad av myndigheternas rekommendationer huvudsakligen ett collective action problem för unga personer. På grund av detta har studien introducerat respondenter i åldersintervallet 0 – 29 som en interaktionseffekt. Följande avsnitt kommer därför pröva hypotes (2) “*sambandet mellan uppfattning om att andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer och egen efterlevnad är ännu starkare i åldersintervallet 0–29 år*”.

I regressionsanalysen nedan (figur 4) har vi återanvänt det index som introducerats i avsnitt 4. Vad som skiljer regressionsanalysen i figur 4 är dess avgränsning till att enbart analysera respondenter som tillhör de tre åldersgrupperna 20–29 (80 svar), 10–19 (3 svar) och 0 – 9 (0 svar). När vi exkluderar personer som är äldre än 29 år gamla får vi ett samband och en koefficient som är negativ. Koefficienten är -0.0418 och behandlingsgruppen har ett medelvärde som är lägre än kontrollgruppen. Med det sagt är sambandet icke-signifikant. Dessutom är sambandet svagt med ett R^2 som är 0.001.

Teorin om COVID-19 som ett collective action problem i huvudsak för de unga får alltså inte stöd av datan från regressionsanalysen i figur 4 nedan. När vi enbart tar hänsyn till svar från studiens unga respondenter är sambandet istället negativt. Unga respondenter i behandlingsgruppen är alltså mer villiga att följa myndigheternas rekommendationer jämfört med unga respondenter i kontrollgruppen. Med det sagt, skall det återigen poängteras att resultatet inte är statistiskt signifikant. Givet detta skall man möjligen inte lägga någon större vikt vid det faktum att koefficienten för dem unga är negativ samtidigt som den vid en analys av samtliga respondenter är positiv. Båda analyser, oavsett om vi analyserar alla respondenter eller bara de yngre, visar på ett väldigt litet och icke-signifikant samband. Vår hypotes (2) får inte stöd.

Tabell 4: Regressionsanalys beteeindex åldersintervall 0–29 som en interaktionseffekt

	(1) Index
Behandling	-0.0418 (-0.30)
_cons	2.156*** (21.68)
<i>N</i>	83
<i>R</i> ²	0.001

t statistics in parentheses

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

4.4 Munskydd och vaccinering

Studien har ställt ytterligare frågor vad gäller respondenternas kommande användning av munskydd och vilja att vaccinera sig. Detta är en prövning av hypotes (3). ”personer som uppfattar att andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer kommer i lägre utsträckning använda munskydd och i lägre utsträckning vilja vaccinera sig”. Vad gäller användning av munskydd är koefficienten -0.0613. Behandlingsgruppen har ett lägre medelvärde och är därför något mindre villiga till att använda munskydd. Med det sagt är sambandet icke-signifikant. Dessutom är sambandet svagt med ett R^2 som är 0.01.

Även vad gäller frågan om vaccinering är koefficienten och sambandet negativt. På en tiogradig skala är det ungefär ett steg mindre (1.054) troligt att respondenter i behandlingsgruppen kommer vaccinera sig. Här är sambandet relativt starkt med ett R^2 som

är 0.028. Dessutom är resultatet nästan statistiskt signifikant med ett t-värde som är -1.84. Det är just denna fråga om vaccinering som särskiljer behandlingsgruppen och kontrollgruppen mest. Manipulationen har haft störst effekt på frågan om vaccinering. De faktum att vissa människor avstår från vaccinering är ett typiskt collective action problem, se (Siegal m.fl. 2009). Manipulationens syfte är att stimulera det betingade samarbetet i en collective action situation. Kanske är det just frågan om vaccinering som bäst stämmer överens med det teoretiska resonemanget om betingat samarbete och collective action. Det är möjligen detta som förklarar varför manipulationen haft en relativt stor effekt på denna fråga jämfört med de fem frågor som på ett eller annat sätt handlar om fysisk distansering. Hypotes (3) får delvis stöd.

Tabell 3: Regressionsanalys för frågor om munskydd och vaccinering

	(1) Munskydd	(2) Vaccinering
behandling	-0.0613 (-0.32)	-1.054 (-1.84)
_cons	1.661*** (12.27)	6.387*** (15.93)
<i>N</i>	122	122
<i>R</i> ²	0.001	0.028

*Kommentar tabell: Frågan om munskydd består av svarsalternativen 1. Aldrig 2. Någon gång i månaden. 3. Flera gånger i veckan 4. Någon gång i veckan 5. Dagligen. Frågan om vaccinering består av svarsalternativ mellan 1-10. t-värdet inom parantes * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$.*

4.5 Randomiseringskontroll

I följande avsnitt kommer vi kontrollera att randomisering skett korrekt. Vi förväntar oss inga statistiskt signifikanta skillnader vad gäller de olika kontrollvariablerna men kontrollerar för att kunna säkerställa detta. Vad gäller kön och utbildning är fördelningen jämn.

Behandlingsgruppen består av något fler män (0.0156) men något färre högtbildade (-0.104). Dessa skillnader är icke-signifikanta. Alltså finns det inga betydande skillnader vad gäller kön och utbildning mellan de båda grupperna. Vad gäller förtroende är koefficienten även här negativ. Personer i behandlingsgruppen litar i genomsnitt 0.551 mindre (10-gradig skala) på människor i allmänhet. Denna skillnad är icke-signifikant.

Vad gäller ålder är koefficienten negativ (-0.432). Resultatet är nästan statistiskt signifikant

med ett t-värde som är -1.69. Behandlingsgruppen har besvarats av respondenter som har en lägre medelålder än personer i kontrollgruppen. Detta är någonting som ytterligare talar emot studiens teori om att COVID-19 i huvudsak är ett collective action problem för unga människor. Givet att behandlingsgruppen består av fler unga människor borde manipulationen, i linje med teorin, haft en ännu starkare effekt på behandlingsgruppen. Vilket den alltså inte haft.

Tabell 5: Randomiseringskontroll

	(1) Man	(2) Ålder	(3) Utbildning	(4) Förtroende
Behandling	0.0156 (0.17)	-0.432 (-1.69)	-0.104 (-0.62)	-0.551 (-1.39)
_cons	1.468*** (22.24)	4.048*** (22.59)	3.387*** (28.80)	4.984*** (17.98)
<i>N</i>	122	122	122	122
<i>R</i> ²	0.000	0.023	0.003	0.016

*Kommentar Tabell: De tre första frågorna besvaras med svarsalternativen 1. Aldrig 2. Någon gång i månaden 3. Flera gånger i veckan 4. Någon gång i veckan 5. Dagligen. Frågan om förtroende besvaras med svarsalternativ mellan 1-10. t-värdet inom parantes * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.00$*

4.6 Beteendeindex och kontrollvariabler

Vår randomiseringskontroll ovan visar på vissa skillnader mellan de båda grupperna vad gäller fördelning av studiens kontrollvariabler. Det är huvudsakligen ålder som skiljer dem båda grupperna åt. Med det sagt kommer vi för säkerhetsskull ta hänsyn till alla fyra kontrollvariabler vid en analys av studiens beteendeindex. Vid kontroll för ålder, förtroende, kön och utbildning minskar koefficienten för studiens beteendeindex från 0.0615 till 0.0197. Således kan en del av det ursprungliga sambandet förklaras med hjälp av studiens kontrollvariabler. Med det sagt föreligger fortfarande ett svagt positivt samband mellan studiens huvudvariabler. Detta samband är inte statistiskt signifikant.

Det föreligger däremot ett statistiskt signifikant samband mellan studiens beteendeindex och ålder, kön, utbildning. Vad gäller ålder är koefficienten negativ -0.138. Ju äldre man är desto mer följer man myndigheternas rekommendationer. En övervägande majoritet av studiens respondenter är mellan 20 – 29 år gamla (80 svar). Detta talar för att studiens medelålder är lägre än den nationella medelåldern (SCB, 2020). Vad gäller kön är koefficienten positiv

(0.252). I analysen har kvinnor värdet 1 och män värdet 2. Alltså är män villiga att i högre utsträckning genomföra de olika aktiviteterna och därmed agera på ett sätt som strider mot myndigheternas rekommendationer. Studien har totalt besvarats av fler kvinnor (65 svar) än män (56 svar). De faktum att kvinnor och äldre i högre utsträckning följer myndigheternas rekommendationer har demonstrerats av tidigare forskning, se till exempelvis (Coroiu m.fl. 2020).

Vad gäller utbildning är koefficienten positiv (0.139). Personer med högre utbildning planerar att i högre utsträckning genomföra de aktiviteter som den beroende variabeln mäter. Å ena sidan strider detta mot Barry (2020) som menar att högre utbildning leder till mer efterlevnad av myndigheternas rekommendationer. Å andra sidan är det i linje med Nivette (2020) som menar att specifikt högutbildade yngre personer följer myndigheternas rekommendationer i lägre utsträckning. Det är just högutbildade yngre personer som är denna studies huvudsakliga urvalsgrupp. 76 ($\approx 62\%$) av studiens respondenter genomför eller har genomfört en utbildning på högskola/universitet. Dessutom har 14 respondenter någon form av eftergymnasialutbildning som inte är universitet eller högskola. Totalt har/genomför 90 av 122 respondenter ($\approx 74\%$) någon form av eftergymnasial utbildning. Detta är betydligt högre än den generella utbildningsnivån i Sverige där omkring 44 % av befolkningen läst vidare efter gymnasiet (SCB, 2020).

Vad gäller förtroende leder mer förtroende till en lägre efterlevnad av myndigheternas rekommendationer. Sambandet är positivt med en koefficient som är 0.0131. Resultatet är inte statistiskt signifikant. Samtidigt kan vi utläsa att förtroendefrågans medelvärde är 4.71 vilket är en lägre grad av förtroende än vad andra svenska enkätundersökningar brukar visa (Politologerna, 2016).

Tabell 6: Regressionsanalys beteendeindex under kontroll för ålder, förtroende, kön, utbildning

	(1) Index
Behandling	0.0197 (0.17)
Ålder	-0.138** (-3.19)
Förtroende	0.0131 (0.48)
Man	0.252* (2.16)
Utbildning	0.139* (2.14)
_cons	1.599*** (4.20)
<i>N</i>	122
<i>R</i> ²	0.183

t statistics in parentheses

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

5. Avslutande diskussion och slutsats

Låt oss återgå till studiens frågeställning; Kommer personer som uppfattar att andra människors inte följer myndigheternas rekommendationer under COVID-19 att själva i lägre utsträckning göra det? Med hänsyn till denna studies resultat är det korta och koncisa svaret, nej. Hypotes (1) får inte stöd. Respondenter i behandlingsgruppen har exponerats för information som beskriver hur andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer. Trots detta har dessa respondenter inte visat sig vara signifikant mer villiga till att bryta mot myndigheternas rekommendationer. Ålder har inte heller haft någon signifikant effekt på det betingade samarbetet. Hypotes (2) får inte stöd. Vad vi däremot ser är skillnader i enskilda frågor där manipulationen haft som störst effekt på frågan om (1) vaccinering, (2) restaurang, barer, caféer och (3) kollektivtrafiken. Hypotes (3) får delvis stöd då personer i behandlingsgruppen varit mindre benägna till att vaccinera sig. Detta resultat är nästan statistiskt signifikant.

Tidigare studier som påvisat det betingade samarbetet har huvudsakligen genomförts i form av labb baserade public good spel (Chadhuri, 2010) & (Thöni & Volk, 2018). Under sådana omständigheter ombeds deltagaren att i ett konstlat scenario besluta om hur många ”tokens” man vill bidra med till gruppen. Deltagaren får dessutom vetskap om de andra deltagarnas bidrag. Jämfört med dessa public-good spel mäter denna studie individers planerade beteenden i det faktiska livet. Denna metod har inte påvisat det betingade samarbetet och skiljer sig därför från tidigare studier. Med det sagt vore det felaktigt att betrakta det betingade samarbetet som ett mänskligt beteende vilket enbart uppenbarar sig i labbmiljöer. Tidigare forskning har redogjort för det betingade samarbetet i fältexperiment (S. Frey & Meier, 2004). Vad vi däremot kan konstatera är att denna studie fått ett nollresultat som inte påvisar det betingade samarbetet under COVID-19.

En första förklaring till studiens nollresultat skulle kunna vara en svag manipulation. Studien har möjligen misslyckats med att få respondenterna i behandlingsgruppen till att gro en uppfattning om att andra människor inte följer myndigheternas rekommendationer. Särskilt vad gäller de frågor som inte handlar om något av de områden som respondenterna exponeras för. En möjlig anledning till den svaga manipulationen skulle kunna vara att respondenterna i låg utsträckning tagit sig tiden och faktiskt läst den manipulerande texten. Utöver detta kan manipulationen försvagats av fenomenet social önskvärdhet och de faktum att studien använt hypotetiska frågor.

Vi kan även fundera kring huruvida COVID-19 och människors efterlevnad av myndigheternas rekommendationer faktiskt är ett collective action problem. Enligt collective action teorin kommer människor åka snålåkjuts om deras snålåkande inte leder till några negativa privata kostnader. Studien anammade detta teoretiska resonemang och redogjorde för COVID-19 som ett collective action problem i huvudsak för de unga. Detta eftersom unga människor löper en väldigt låg risk av att bli allvarligt sjuka samtidigt som de många gånger är mer beroende av de sociala aktiviteter som myndigheterna avråder ifrån.

Detta är möjligen en förenkling av verkligheten och begreppet ’privata kostnader’ kan vidgas. Även personer som löper en låg risk av att bli allvarligt sjuka kan ha incitament till att följa myndigheternas rekommendationer. COVID-19 kan medföra kostnader i form av förlorad inkomst (behöva stanna hemma från arbetet) frihet och möjligheter (personer som smittas bör

isolera sig). Dessutom kan en individ som smittas av COVID-19 överföra viruset till personer vars välbefinnande man värderar (särskilt om man bor tillsammans med föräldrar eller liknande). Om det i mångt och mycket föreligger betydande privata kostnader för samtliga individer under COVID-19 kommer människor i lägre utsträckning samarbeta på betingade grunder. Det blir därför inte nödvändigtvis rationellt för individer att bryta mot myndigheternas rekommendationer bara för att andra människor gör det. Snarare kan vi kanske föreställa oss ett omvänt resonemang där andra människors olydnad leder till en högre individuell efterlevnad.

Studiens resultat kan först och främst användas av beslutfattare, myndigheter och andra relevanta aktörer som önskar att förstå eller påverka människors beteenden under en pandemi. Dessa aktörer kan ta med sig följande från denna studie; En statistisk redogörelse av människors beteendemönster under en pandemi är inte det mest effektiva medlet för att påverka människors beteenden. Sådan information kan möjligen fungera som ett komplement men ett större fokus bör kanske snarare riktas mot de individuella och samhälleliga kostnaderna av att inte följa myndigheternas rekommendationer.

Slutligen bidrar denna studie till forskningsfältet genom att redovisa ett resultat som inte bekräftar det betingade samarbetet under COVID-19. Med det sagt efterfrågas och välkomnas framtida studier som önskar att undersöka det betingade samarbetet med en annan metodik, ett större och mer representativt urval samt i en annan nationell kontext. Denna studie talar huvudsakligen, med viss försiktighet, för den svenska populationen och det vore därför intressant med andra studier som undersöker det betingade samarbetet i andra länder. Fram för allt i länder som likt Sverige centrerat sin strategi för COVID-19 kring frivillighet och eget ansvarstagande.

Källförteckning

Andreozzi, L., Ploner, M., Seyhun Saral, A. (2020). The stability of conditional cooperation: beliefs alone cannot explain the decline of cooperation in social dilemmas. *Scientific Reports*. 13610 (2020).

Barry, D., Weiss, MD., Michkael, K., Paasche-Orlow. (2020). Disparities in Adherence to COVID-19 public health recommendations. *Health literacy research and practice*. 4(3) 171-173: DOI: <https://doi.org/10.3928/24748307-20200723-01>

Bellato, A. (2020). Psychological factors underlying adherence to COVID-19 regulations. A commentary on how to promote compliance through mass media and limit the risk of a second wave. *Social sciences & Humanities open*. 2(1). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2020.100062>

Van Rooij, B., Leonore de Bruijn, A., Reinders Folmer, C., Kooistra, E., Esra Kuiper, M., Brownlee, M., ... Fine, A. (2020). Compliance with COVID-19 mitigation measures in the United states.

Britannica. (u.å). *Collective action problem*. Hämtad 2020-12-13 från <https://www.britannica.com/topic/collective-action-problem-1917157/Incentives-and-disincentives-of-collective-action>

Cato, S., Iida, T., Ishida, K., Ito, A., Mori McElwain, K., Shoj, M. (2020). Social distancing as a public good under the COVID-19 pandemic. *Public health*. DOI <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2020.08.005>

Chaudhuri, A. (2011). Sustaining cooperation in laboratory public goods experiments: a selective survey of the literature. *Economic science Association*. (14), 47-83. DOI: 10.1007/s10683-010-9257-1

Coroiu, A., Moran, C., Campbell, T., Geller, A C. (2020). Barriers and facilitators of adherence to social distancing recommendations during COVID-19 among a large international sample of adults. *PLOS ONE*. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0239795>

Davenport, R., S., Kaluar, E., Kunicova, J. (2020). *Facilitating Collective Action through Trust and social Connection in the Age of COVID-19*. Hämtad från <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/34285/Coming-Together-While-Staying-Apart-Facilitating-Collective-Action-through-Trust-and-Social-Connection-in-the-Age-of-COVID-19.pdf?sequence=1>

ESAIASSON, P., GILLJAM, M., OSCARSSON, H., WÄNGNERUD, L., TOWNS, A. *Metodpraktikan*, 5:e upplagan 2017, Nordstedts förlag. Lund: Studentlitteratur.

Fehr, E., Fischbacher, U. (2003). The nature of human altruism. *Nature*. 425. 785-791. DOI: <https://doi.org/10.1038/nature02043>

Fischbacher, U., Gächter, S. (2010). Social preferences, beliefs and the dynamics of free riding in public good experiments. *The American economic review*. (100). 541-556. DOI:

Fischbacher, U., Gächter, S., Fehr, E. (2001). Are people conditionally cooperative? Evidence from a public goods experiment. *Economic Letters* 71(3), 397-404: DOI: [https://doi.org/10.1016/S0165-1765\(01\)00394-9](https://doi.org/10.1016/S0165-1765(01)00394-9)

Google. (2020). *Covid 19 Community Mobility Report*. Hämtad 2020-10-22 från https://www.gstatic.com/covid19/mobility/2020-03-29_SE_Mobility_Report_en.pdf

Hardin, G. (1968). The tragedy of the Commons. *Science*. 162(385). 1243-1248. DOI: 10.1126/science.162.3859.1243

Harring, N., C. Jagers, S., Löfgren, A. COVID-19: (2020). Large-scale collective action, government intervention, and the importance of trust. *World development*. (138). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2020.105236>

Hattke, F., & Helge, M. (2020). Collective action during the COVID-19 pandemic: The case of Germany's fragmented authority. *Administrative Theory & Praxis*. DOI: <https://doi.org/10.1080/10841806.2020.1805273>

Jagers C., S. Haring, N., Löfgren, Å., Sjöstedt, M., Alpizar, F., Brulde, B. ... Steffen, W. (2019). On the preconditions for large-scale collective action. *Journal of the Human Environment*. 49(2). DOI: [10.1007/s13280-019-01284-w](https://doi.org/10.1007/s13280-019-01284-w)

J. Van bavel, J., Baicker, K., Willer, R. (2020) Using social and behavioural science to support COVID-19 pandemic response. *Nature human behaviour*. 460-471. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41562-020-0884-z>

Koscher, M G., Cherry, T., Kroll, S., Netzer, R J., Sutter, Matthias. (2007). Conditional cooperation on three continents. *Working papers in economics and statistics*. 2007-02.

Keser, C., & Winden Van, F. (2002). Conditional Cooperation and Voluntary Contributions to Public Goods. *The Scandinavian Journal of Economics*. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-9442.00182>

Kovac, M. (2020). The Covid-19 pandemic: collective action and European public policy under stress. *Central European Journal of Public policy*. DOI <https://doi.org/10.2478/cejpp-2020-0005>

Kurzban, R., House, D. (2005). Experiments investing cooperative types in humans. A complement to evolutionary theory and simulations.

Cowen, T. (2002). *Public Goods and Externalities*. Hämtad 2020-12-13 från [https://www.econlib.org/library/Enc1/PublicGoodsandExternalities.html#:~:text=Externalities%20occur%20when%20one%20person's,not%20reflected%20in%20market%20prices.&text=\(Note%20that%20the%20free%2Drider,one%20person's%20actions%20harm%20another](https://www.econlib.org/library/Enc1/PublicGoodsandExternalities.html#:~:text=Externalities%20occur%20when%20one%20person's,not%20reflected%20in%20market%20prices.&text=(Note%20that%20the%20free%2Drider,one%20person's%20actions%20harm%20another)

M. Burlando, R., & Guala, F. (2005). Heterogenous Agents in public goods experiments. *Experimental economics*. (8) 35-54.

Nivette, A., Ribeaud, D., L Murray, A., Steinhoff, A., Bechtiger, L., Hepp, U., P Eisner, M. (2020). Non-compliance with Covid-19 related public health measures among young adults: Insight from a longitudinal cohort study. DOI: [10.31235/osf.io/8edbj](https://doi.org/10.31235/osf.io/8edbj)

Olson, M. (1965). *The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Groups*. Hämtad från <https://www.bokus.com/bok/9780674537514/the-logic-of-collective-action/>

Ostrom, E. (2000). Collective Action and the Evolution of Social Norms. *Journal of Economic Perspectives*. 14(3). 137-158.

Palfrey, T. R., Jeffrey, E. P. (1993). Anomalous behaviour in linear public goods experiments: How much and why? *Social science working paper*. (833).

Pelletier E, J., Graham J, D., Laska N, M. (2015). Social norms and dietary Behaviors among young adults. *American Journal of Health Behavior*. 38(1). DOI: 10.5993/AJHB.38.1.15

Politologerna. (2017). *Fyra grafer över svensk tillit*. Hämtad 2020-12-13 från <https://politologerna.wordpress.com/2017/10/31/fyra-grafer-over-svensk-tillit/>

Regeringskansliet. (2020). *Statsminister Stefan Löfvens tal till nationen*. Hämtad 2020-12-13 från <https://www.regeringen.se/tal/2020/03/statsministerns-tal-till-nationen-den-22-mars-2020/>

Reinders Folmer, C., Esra Kuiper, M., Olthuis, E., Barbara, K., Leonore de Bruijn, A., Brownlee, M., ... Van Rooij, B. (2020). Sustaining compliance with covid-19 mitigation measures? Understanding distancing Behavior in the Netherlands during June 2020.

Rosenberg, G. (2002). The Crisis of Consensus in Postwar Sweden. Hämtad från <https://static1.squarespace.com/static/56e59e9bcf80a14323cd2977/t/58345af9b3db2b2945735ea9/1479826171571/consensus.pdf>

Rothstein, B. (2003). Introduction: Social capital in Scandinavia. *Scandinavian political studies*. 26(1). 1-26. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-9477.t01-1-00077>

Rönnestrand, B., Andersson Sundell, K., (2015). Trust, reciprocity and collective action to fight antibiotic resistance. An experimental approach. *Social Science & Medicine*. (142) 249-255. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2015.08.032>

S. Frey, B., Meier, S. (2004). Social comparisons and Pro-social behaviour: Testing “conditional cooperation” in a field experiment. *The American Economic review*. 94(5). 1717-1722. DOI: 10.1257/0002828043052187

SCB. (2016). *Frågor och Svar – Om frågekonstruktion i enkät och intervjuundersökningar*. Hämtad från https://www.scb.se/contentassets/c6dd18d66ab240e89d674ce728e4145f/ov9999_2016a01_br_x08br1601.pdf

SCB. (2019). *Utbildningsnivån I Sverige*. Hämtad 2020-12-13 från <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/utbildningsnivan-i-sverige/>

Siegal, G., Siegal N., J. Bonnie, R. (2009). An account of Colletive Actions in Public Health. *American public health association*. 99(9) DOI: 10.2105/AJPH.2008.152629

Sol hart, P., Chin, S., Soroka, S. (2020). Politicization and Polarization in COVID-19 News coverage. *SAGE Public Health Emergency Collection*. DOI: [10.1177/1075547020950735](https://doi.org/10.1177/1075547020950735)

Russel, H., Culity, G. (2020). The free-rider problem. *Stanford Encylopedia of Philosophy*. Hämtad 2020-12-23 från <https://plato.stanford.edu/entries/free-rider/>

Telia. (2020). *Så har Corona krisen påverkat svenskarnas resvanor*. Hämtad 2020-10-22 från <https://www.telia.se/privat/aktuellt/hemma-i-folknatet/resvanor>

Thöni, C., & Volk, S. (2020). (2018). Conditional cooperation: Review and refinement. *Economics letter*. (171). 37-40. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41562-020-0884-z>

University of Birmingham. (2020). *Why do young people take more risks against social distancing?* Hämtad 2020-12-23 från <https://www.birmingham.ac.uk/research/perspective/young-people-risks-social-distancing.aspx>

APPENDIX ENKÄTUNDERSÖKNING

Start of Block: Demografi

Q1 Detta är en enkätundersökning som handlar om Covid-19. Undersökningen tar inte mer än ett par minuter att besvara och svaren är fullständigt anonyma. Resultatet kommer endast presenteras som siffror i en tabell.

Undersökningen är en del av en kandidatuppsats inom statsvetarprogrammet på Göteborgs Universitet.

Handledare: Docent Anders Sundell

Ansvarig: Rasmus Eriksson

Kontakt: guseriraa@student.gu.se

Undersökningen består av tre sidor. På den första sidan kommer du få svara på några korta frågor. Nästa sida består av en kort informationstext och på den sista sidan ombeds du återigen svara på ett antal korta frågor.

Q2 Är du:

- Kvinna (1)
- Man (2)
- Annat (3)

Q3 Hur gammal är du?

- 0-9 (1)
- 10-19 (2)
- 20-29 (3)
- 30-39 (4)
- 40-49 (5)
- 50-59 (6)
- 60-69 (7)
- 70-79 (8)
- 80-89 (9)
- 90+ (10)

Q4 Vilken är din högsta genomförda utbildning? Om du inte avslutat din utbildning, markera den du genomgår för närvarande.

- Grundskola (1)
- Gymnasium (2)
- Eftergymnasialutbildning (ej högskola eller universitet) (3)

Universitet/högskola (4)

End of Block: Demografi

Start of Block: Behandlingsgrupp (detta visas enbart för behandlingsgruppen)

Q5 Den svenska strategin för Covid-19 bygger till stor del på frivillighet och eget ansvar. Myndigheternas råd/rekommendationer är inte tvingande eller förenade med något straff ifall man inte skulle följa dem.

På grund av en ökad smittspridning har folkhälsomyndigheten sedan slutet av oktober beslutat om skärpta allmänna råd i ett antal svenska regioner. Man uppmanar bland annat till att helt och hållet undvika fysisk kontakt med personer som man inte delar hushåll med.

Samtidigt visar en rapport från Google som publicerades den 30e oktober att svenskar under perioden minskat sina besök på restauranger, kaféer, shoppingcenter, nöjesparker, museer, bibliotek och bioografer med endast 9 procent.

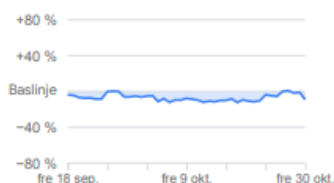
Att besöka restauranger, kaféer, shoppingcenter, nöjesparker, museer, bibliotek och bioografer är något som svenskarna i stor utsträckning fortsätter med under Corona pandemin.

Q6

Shopping och nöje

-9 %

jämfört med baslinjevärdet

Trender i rörelsemönster för platser som restauranger, kaféer, shoppingcenter, nöjesparker, museer, bibliotek och bioografer.

End of Block: Behandlingsgrupp

Start of Block: Kontrollgrupp (detta visas enbart för kontrollgruppen)

Q7 Den svenska strategin för Covid-19 bygger till stor del på frivillighet och eget ansvar. Myndigheternas råd/rekommendationer är inte tvingande eller förenade med något straff ifall man inte skulle följa dem.

På grund av en ökad smittspridning har folkhälsomyndigheten sedan slutet av oktober beslutat om skärpta allmänna råd i ett antal svenska regioner. Man uppmanar bland annat till att helt och hållet undvika fysisk kontakt med personer som man inte delar hushåll med.

Samtidigt visar en rapport från Google som publicerades den 30e oktober att svenskar under perioden minskat sina besök på kollektivtrafikstationer och arbetsplatser med hela 36 procent respektive 40 procent.

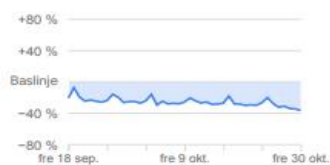
Att besöka kollektivtrafikstationer och arbetsplatser är något som svenskarna i stor utsträckning avstår från under Corona pandemin!

Q8

Station i kollektivtrafik

-36 %

jämfört med baslinjevärdet

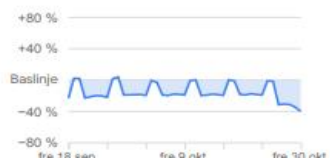

Trender i rörelsemönster på kollektivtrafikstationer som tunnelbane-, buss- och tågstationer.

Arbetsplatser

-40 %

jämfört med baslinjevärdet

Trender i rörelsemönster gällande arbetsplatser.

End of Block: Kontrollgrupp

Start of Block: Beroende variabel

Q9 Hur ofta tror du att du kommer besöka en restaurang, café, bar eller liknande de kommande månaderna?

- Aldrig (1)
- Någon gång i månaden (2)
- Någon gång i veckan (3)
- Flera gånger i veckan (4)
- Dagligen (5)

Q10 Hur ofta tror du att du kommer besöka ett gym eller liknande inomhusanläggning för träning de kommande månaderna?

- Aldrig (1)
- Någon gång i månaden (2)
- Någon gång i veckan (3)
- Flera gånger i veckan (4)
- Dagligen (5)

Q11 Hur ofta tror du att du kommer besöka fysiska butiker och köpcentrum de kommande månaderna?

- Aldrig (1)
- Någon gång i månaden (2)
- Någon gång i veckan (3)
- Flera gånger i veckan (4)
- Dagligen (5)

Q12 Hur ofta tror du att du kommer resa med kollektivtrafiken de kommande månaderna?

- Aldrig (1)
- Någon gång i månaden (2)
- Någon gång i veckan (3)
- Flera gånger i veckan (4)
- Dagligen (5)

Q13 Hur ofta tror du att du kommer gå på en fest eller liknande socialt umgänge de kommande månaderna?

- Aldrig (1)
- Någon gång i månaden (2)
- Någon gång i veckan (3)
- Flera gånger i veckan (4)
- Dagligen (5)

Q14 Hur ofta tror du att du kommer använda munskydd de kommande månaderna?

- Aldrig (1)
- Någon gång i månaden (2)
- Någon gång i veckan (3)
- Flera gånger i veckan (4)
- Dagligen (5)

Q15 På en skala 1-10; Hur troligt är det att du kommer vaccinera dig mot Covid-19 när ett godkänt vaccin väl finns tillgängligt?

- 1 (1)
- 2 (2)
- 3 (3)
- 4 (4)
- 5 (5)

- 6 (6)
- 7 (7)
- 8 (8)
- 9 (9)
- 10 (10)

Q16 Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?

- 1 (1)
- 2 (2)
- 3 (3)
- 4 (4)
- 5 (5)
- 6 (6)
- 7 (7)
- 8 (8)
- 9 (9)
- 10 (10)

End of Block: Beroende variabel
